

แบบฝึกหัดที่ ๑ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคซิปปา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

เล่มที่ ๑ ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

นางสาวจรรีระพี พานเมือง
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนปากช่อง ๒ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

การสร้างแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติ วิชาศิลปะ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้จัดทำได้รวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาความรู้โดยยึดตามหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ประกอบการเรียนในห้องเรียนและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง ซึ่งแบบฝึกทักษะนี้มีทั้งหมด 4 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

เล่มที่ 2 มากมีศิลปะเสียง

เล่มที่ 3 เรียบเรียงเป็นเพลง

เล่มที่ 4 บรรเลงให้ไพเราะ

ซึ่งในแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เล่มที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี มีเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้ความรู้เกี่ยวกับที่มาของดนตรีไทยและดนตรีสากล ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน และช่วยให้ครูผู้สอนสามารถใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รักระพี พานเมือง

สารบัญ

	หน้า
มาตรฐานการเรียนรู้	3
ตัวชี้วัด	3
จุดประสงค์การเรียนรู้	3
คำชี้แจง	4
แบ่งกลุ่มและตั้งชื่อกลุ่ม	5
ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม	6
ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ใหม่	8
ขั้นที่ 3 ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่	22
ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม	24
ขั้นที่ 5 สรุปและจัดระเบียบความรู้	26
ขั้นที่ 6 ปฏิบัติ/และหรือการแสดงผลงาน	27
ขั้นที่ 7 ประยุกต์ใช้ความรู้	28

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.2

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด

ศ ม.4-6/1

วิเคราะห์รูปแบบของดนตรีไทยและดนตรีสากลในยุคสมัยต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

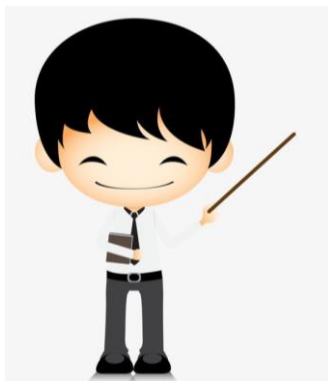
1. นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาของดนตรีไทยได้
2. นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาของดนตรีสากลได้
3. นักเรียนสามารถบอกคุณค่าและความสำคัญของดนตรีได้

คำชี้แจง

คำชี้แจง แบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เล่มที่ 1 ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. แบ่งกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 4 คน
2. ดำเนินการเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
4. ปฏิบัติกิจกรรมการรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ดังนี้
 - 4.1 ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม
 - 4.2 ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ใหม่
 - 4.3 ขั้นที่ 3 ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่
 - 4.4 ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม
 - 4.5 ขั้นที่ 5 สรุปและจัดระเบียบความรู้
 - 4.6 ขั้นที่ 6 ขั้นปฏิบัติ/และหรือการแสดงผลงาน
 - 4.7 ขั้นที่ 7 ประยุกต์ใช้ความรู้

ศึกษาคำชี้แจงให้เข้าใจจะได้ปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA) ได้อย่างถูกต้อง

แบ่งกลุ่มและตั้งชื่อกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/...

ชื่อสมาชิกในกลุ่ม

- 1) เลขที่
- 2) เลขที่
- 3) เลขที่
- 4) เลขที่

แบ่งกลุ่มแล้วกำหนดบทบาท
หน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนใน
กลุ่มเลยครับ

กำหนดบทบาทหน้าที่สมาชิก
ในกลุ่มเสร็จแล้วเรามาเริ่มทำ
กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ
ชีปปากันดีกว่าครับ

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม

นักเรียนคิดว่า “ดนตรี” มีคุณค่าและความสำคัญในด้านใดบ้างคะ เขียนคำตอบลงในช่องคำตอบด้านล่างเลยคะ

คุณค่าและความสำคัญของดนตรี

1. 2.
3. 4.

นอกจากรู้จักคุณค่าและความสำคัญของดนตรีแล้ว นักเรียนสามารถบอกได้ไหมคะว่า วงดนตรีไทยในสมัยก่อนมีวงอะไรบ้าง บอกมา 2 วงคะ และบอกด้วยว่าเครื่องดนตรีที่ใช้มีอะไรบ้าง บอกมา 2 ชิ้นนะคะ

- วงดนตรีไทยในสมัยก่อน ได้แก่ 1. 2.
- เครื่องดนตรีที่ใช้ ได้แก่ 1. 2.

นอกจากวงดนตรีไทยแล้ว ครูคิดว่านักเรียนต้อง
รู้จักวงดนตรีสากลแน่ๆ เลยใช่ไหมคะ ถ้าเช่นนั้น
นักเรียนบอกวงดนตรีสากลในสมัยก่อนๆ ว่ามีวง
อะไรบ้าง บอกมา 2 วงค่ะ และบอกด้วยว่าเครื่อง
ดนตรีที่ใช้มีอะไรบ้าง บอกมา 2 ชิ้นนะคะ

วงดนตรีสากลในสมัยก่อน ได้แก่ 1. 2.
เครื่องดนตรีที่ใช้ ได้แก่ 1. 2.

เพื่อนๆ ตอบคำถามเสร็จแล้ว ให้นำคำตอบที่ได้มา
แลกเปลี่ยนกับเพื่อนในกลุ่มนะคะ เพื่อตรวจสอบว่า
คำตอบที่เพื่อนๆ ตอบถูกต้องหรือสอดคล้องกับ
สถานการณ์หรือไม่ เรามาช่วยกันอภิปราย
แลกเปลี่ยนความรู้กันนะคะ

แลกเปลี่ยนคำตอบและความรู้กัน
เรียบร้อยแล้วเรามาตรวจสอบ
คำตอบกัน โดยครูจะสุ่มถาม
คำตอบจากนักเรียนนะคะ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่

ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา
เนื้อหาเกี่ยวกับ “ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี”
โดยดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนในรอบ
ด้านล่างค่ะ

1. ให้หัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวเรื่องย่อย ๆ ให้มีจำนวนหัวเรื่องเท่ากับสมาชิกในกลุ่ม
2. สมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่มจับฉลากเลือกหัวเรื่องรับไปความรู้จากนั้นสมาชิกในกลุ่มแยกกันศึกษาเนื้อหาและทำความเข้าใจในเนื้อหาของหัวเรื่องที่ได้รับมอบหมาย

เมื่อแต่ละคนศึกษาเนื้อหาในแต่ละหัวเรื่องที่
ได้รับมอบหมายเสร็จแล้ว เราจะนำความรู้ที่
ได้มานำเสนอให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มได้รับรู้
ร่วมกันครับ

บัตรเนื้อหา “ความเป็นมาของดนตรีไทย”

ดนตรีเป็นงานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยใช้เสียงเป็นสื่อในการถ่ายทอดออกมาเป็นลีลา ทำนอง อารมณ์ของเพลง ดำเนินไปตามจินตนาการของนักประพันธ์เพลง ดนตรีนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ในการปรุงแต่งชีวิตให้มีความสุข ผ่อนคลายความโศกเศร้า เป็นสื่อเสริมแต่งให้กิจกรรมทางประเพณีและพิธีกรรมที่มนุษย์ประกอบขึ้นนั้นเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในสังคมและวัฒนธรรมไทย ดนตรีไทยเป็นงานศิลปะที่บ่งบอกให้รู้ถึงความเป็นชาติ คุณค่าของดนตรีไทยพิจารณาได้จากบทเพลงที่นักประพันธ์เพลงประพันธ์ขึ้น มีท่วงทำนองตามโครงสร้างของระบบเสียง มีเนื้อร้องที่แต่งด้วยร้อยกรองอย่างสละสลวย มีนักดนตรีทำหน้าที่ถ่ายทอดบทเพลงโดยใช้ระเบียบวิธีบรรเลงเครื่องดนตรีซึ่งมีลักษณะ

ภาพที่ 1 การเล่นดนตรีไทย

ที่มา : <https://guru.sanook.com>

หลากหลาย มีวิธีการขับร้องที่กลมกลืนกันและมีเครื่องดนตรีซึ่งมีรูปแบบเฉพาะ สวยงาม ได้สัดส่วน ดนตรีไทยมีความสำคัญและมีความหมายต่อบุคคลในการพัฒนาคุณภาพจิตใจ เป็นสื่อกลางของกิจกรรมทางประเพณี ศาสนา ศิลปะการแสดง และเป็นสื่อทางสังคมที่ช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชาติ สร้างพลังทางสังคม รวมทั้งมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันต่างๆของประเทศด้วย เช่น สถาบันทางการเมือง การปกครอง การทหาร เป็นต้น

ดนตรีไทย เป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนไทยที่ได้สร้างสรรค์ทั้งรูปแบบของบทเพลง เครื่องดนตรี วิธีบรรเลง วิธีขับร้อง และการนำมาใช้ในโอกาสต่างๆอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ดนตรีไทยจะมีความสำคัญในด้านการปรุงแต่งอารมณ์ ความรู้สึก การประกอบกิจกรรมตามความเชื่อและพิธีกรรม โดยการเข้าไปปรุงแต่งให้งานหรือพิธีกรรมนั้นเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นแล้ว ดนตรีไทยยังมีคุณค่าต่อพัฒนาการของร่างกายและจิตใจด้วย

ในพื้นที่หลายจังหวัดทางภาคกลาง วงปี่พาทย์แบบต่างๆ เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรม มีวงเครื่องสาย วงมโหรี เป็นเครื่องบันเทิงใจ ภาคเหนือมีวงดนตรีพื้นบ้านล้านนา ภาคอีสานมีวงดนตรีพื้นบ้านอีสานหลายลักษณะ และภาคใต้มีวงดนตรีพื้นบ้าน ทำหน้าที่บรรเลงในงานพิธีกรรม และประกอบการ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ มีส่วนทำให้คนไทยเกิดความรู้สึกรักมรดกวัฒนธรรมดนตรี เกิดความตระหนักรู้ และเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยร่วมกัน

ดนตรีไทยในแต่ละยุคสมัย

1. สมัยอยุธยา

เป็นช่วงที่บ้านเมืองมีศึกสงครามอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้นครไทยไม่เจริญก้าวหน้ามากนัก ยังคงมีเครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ เครื่องห้าเท่าเดิม จนมาเพิ่มระนาดเอกภายหลังในตอนปลายสมัยอยุธยา ส่วนวงดนตรีที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น ได้แก่ วงมโหรี ที่บรรเลงโดยผู้หญิง เพื่อขับกล่อมถวายแด่พระมหากษัตริย์ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี กระจำปี่ ซอสามสาย โทน(ทับ) กรับ รำมะนา ขลุ่ยและฉิ่ง แต่ต่อมาได้นำจะเข้ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของมอญมาประสมแทนกระจำปี่ เพื่อให้ทำนองได้ละเอียดลออและไพเราะกว่า และวงเครื่องสาย ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ขลุ่ย โทน(ทับ) และฉิ่ง

ภาพที่ 2 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์เครื่อง 5 ในสมัยอยุธยา

ที่มา : https://hs2kvo.blogspot.com/2014/08/blog-post_12.html

2. สมัยธนบุรี

มีวงดนตรี 3 ประเภท เช่นเดียวกับสมัยอยุธยา คือ วงปี่พาทย์ วงมโหรี และวงเครื่องสาย แต่มีเครื่องดนตรีของชาติต่างๆ เข้ามาในประเทศไทยหลายชนิด ดังปรากฏในหมายเหตุกำหนดการของพระมหากษัตริย์ในสมัยนั้นว่า “ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิณพาทย์ไทย พิณพาทย์รามัญ มโหรีไทย ฝรั่ง มโหรีญวน เขมร ผลัดเปลี่ยนกันสมโภช 2 เดือนกับ 12 วัน” ในงานสมโภชพระแก้วมรกต เป็นต้น

3. สมัยรัตนโกสินทร์

มีความก้าวหน้าทางดนตรีมาก เริ่มจากสมัยรัชกาลที่ 1 ได้เพิ่มกลองทัดขึ้นในวงปี่พาทย์เป็น 2 ลูก และเพิ่มระนาดในวงมโหรีปี่พาทย์อีก 1 รางวัล ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 2 เริ่มมีปี่พาทย์บรรเลงประกอบเสภา จึงได้นำเปิงมางมาติดข้างสูก่อวงเสียงให้ต่ำลง เรียกว่าสองหน้า ให้ประกอบการบรรเลงประกอบเสภา และได้เพิ่มฆ้องวงในวงมโหรีด้วย ในสมัยรัชกาลที่ 3 มีผู้สร้างระนาดทุ้มและฆ้องวงเล็ก

ขึ้นมา ทำให้เกิดวงปี่พาทย์เครื่องคู่ขึ้นในสมัยนั้น ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรีระนาดที่เปลี่ยนชื่อเป็น ระนาดเอก เพื่อให้เข้าคู่กับระนาดแบบใหม่ ที่เพิ่มราง 1 ราง และสร้างขนาดใหญ่เรียกว่า ระนาดทุ้ม และฆ้องวงใหญ่ เพื่อให้เข้าคู่กับฆ้องวงเล็กที่สร้าง ขนาดเล็กลงเรียกว่า ฆ้องวงเล็ก

ภาพที่ 3 ระนาดทุ้ม

ภาพที่ 4 ฆ้องวงเล็ก

ที่มา : <https://nontasang.wordpress.com/2015/09/28>

ที่มา : <http://www.intersports1995.com/>

นอกจากนี้ยังมีการนำปี่นอกเข้ามาผสมเข้าคู่กับปี่ใน และเครื่องดนตรีเดิม คือ ตะโพน กลอง ทัดและฉิ่งเช่นเดิม รวมทั้งมีวงมโหรีเครื่องคู่เกิดขึ้น โดยมีการนำระนาดทุ้ม ฆ้องวงเล็ก และขลุ่ยหลีบ ให้เข้าคู่กับเครื่องดนตรีที่มีอยู่เดิม ในสมัยรัชกาลที่ 4 วงปี่พาทย์มีความเจริญมาก โดยเจ้านาย ขุนนาง ข้าราชการ ต่างก็มีวงปี่พาทย์ประจำบ้านกัน และพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงพระราชดำริให้นำลวดเหล็กเล็ก ๆ ที่ทอดพระเนตรจากนาฬิกาตั้งโต๊ะที่กลไกข้างในมีลวดเส้น เล็ก ๆ สั้น บ้างยาวบ้าง ปักเรียงกันถี่ ๆ เป็นวงกลมคล้ายหวีตรงกลางมีแกนหมุนและเหล็กเขี่ยเส้นลวดเหล็ก เหล่านั้นผ่านไปโดยรอบที่พระองค์ทรงเรียกว่า นาฬิกาเขี่ยหวี ซึ่งมีเสียงดังกังวานมาสร้าง เป็นระนาด ทุ้มเหล็ก และระนาดเหล็กที่เล็กกว่าและมีเสียงสูงกว่า มาเพิ่มเข้าในวงปี่พาทย์ และเรียกววงปี่พาทย์นี้ว่า วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มเครื่องดนตรี ระนาดทุ้มเหล็กและระนาดเอกเหล็กที่ทำ ด้วยทองเหลืองเรียกว่า ระนาดทอง และนำซอด้วงและซออู้มาผสมในวงมโหรีด้วยเรียกว่า มโหรีเครื่อง ใหญ่

ภาพที่ 5 วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ที่มา : <http://thai3music.blogspot.com/p/3-1.html>

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เกิดวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นผู้ทรงปรับปรุงขึ้นเพื่อบรรเลงประกอบละครวงปี่พาทย์นี้มีชื่อเสียงไพเราะนุ่มนวลกว่า เพราะได้ตัดเครื่องดนตรีที่มีเสียงดังมาก เสียงสูงและเสียงเล็กแหลมออกจนหมด และระนาดเอกก็ตีด้วยไม้ نرم รวมทั้งยังนำฆ้องชัยหรือฆ้องหุ่ยมา 7 ลูก เทียบเสียงเรียงลำดับตีห่างๆ คล้ายกับ เบสของฝรั่งเพิ่มเข้ามา ในสมัยรัชกาลที่ 6 การดนตรีมีความเจริญขึ้นมาก โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งกรมมหรสพ กรมบัญชาการ กรมโฆษณาการ กรมพิณพาทย์หลวงกลองเครื่องสายฝรั่งหลวง และกรมช่างมหาดเล็ก สำหรับสร้างและซ่อมสิ่งที่เป็นศิลปะต่าง ๆ และพระองค์ยังโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเครื่องปี่พาทย์ประดับมุกและประดับงาช้าง 2 ชุด ประดับเป็นลวดลายวิจิตร มีอักษรพระปรมาภิไธย ม.ว. ซึ่งงดงามมีค่ายิ่ง ในสมัยรัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งวงเครื่องสาย ส่วนพระองค์ขึ้น โดยพระองค์ทรงขอด้วง และพระบรมราชินีทรงขออู่ พร้อมทั้งเจ้านายอีกหลายพระองค์ อยู่ในวงนั้น นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงพระราชนิพนธ์ เพลงราตรีประดับดาว เถา เพลงเขมรละออองค์ เถา และเพลงคลื่นกะทบฝั่ง 3 ชั้น ต่อมาเมื่อหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. 2475 การดนตรีไทยได้ค่อย ๆ เสื่อมลง จนมาถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไปแล้ว จึงได้มีการฟื้นฟูดนตรีไทยขึ้นใหม่ จนมาถึงปัจจุบันนี้ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงพระปรีชาสามารถทางดนตรีสากล และพระราชนิพนธ์เพลงขึ้นหลายเพลงด้วย แต่พระองค์ยังทรงสนพระทัยการดนตรีไทย โดยพระราชทานทุน ให้พิมพ์เพลงไทยเป็นโน้ตสากลออกจำหน่ายจนเป็นที่นิยมของวงการดนตรีทั่วไป

รู้จักประวัติความเป็นมาของดนตรีไทยในแต่ละยุคสมัยแล้ว เรามาทำความรู้จักกับ “คีตกวีของไทย” กันบ้าง ไปดูความหมายของคำว่า “คีตกวี” กันในกรอบด้านล่างเลยคะ

เกร็ดความรู้

คีตกวี หมายถึงผู้ประพันธ์ดนตรีมักใช้เรียกผู้ที่แต่งและเรียบเรียงดนตรี อาจไม่จำเป็นต้องประพันธ์ดนตรีลงในแผ่นกระดาษเพียงอย่างเดียว แต่อาจเป็นผู้บรรเลงบทประพันธ์นั้นเป็นครั้งแรก

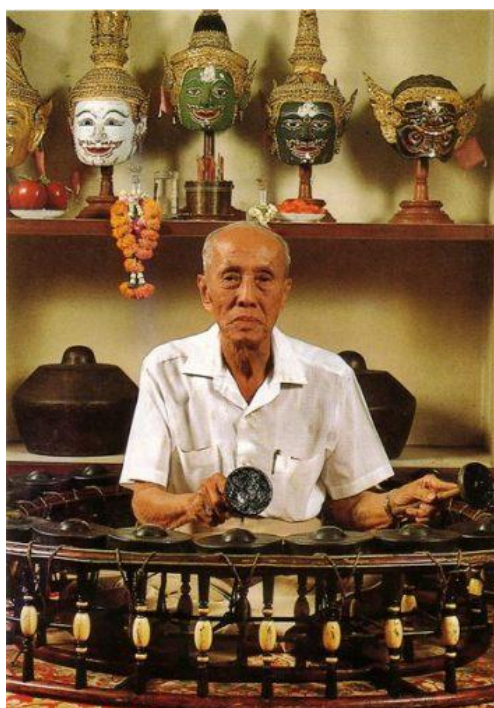
ประวัติศาสตร์ของไทย

1. **มนตรี ตราโมท** มีนามเดิมว่า บุญธรรม เกิดเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2443 เริ่มเรียนดนตรีปี่พาทย์ กับครูสมบุญ นักฆ้อง ต่อมาเรียนระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ แคลริเน็ต และหลักการแต่งเพลง กับครูสมบุญ สมสุวรรณ เรียนวิธีการแต่งเพลงกับพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสามศัพท์) และหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และครูดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงหลายท่าน รวมทั้งเรียนโน้ตสากลกับพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยกร) จนสามารถอ่านและเขียนได้เป็นอย่างดี

มนตรี ตราโมท รับราชการที่กรมพิณพาทย์หลวงในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นผู้บรรเลงระนาดทุ้มประจำวงข้าหลวงเดิม ต่อมาย้ายไปสังกัดกรมศิลปากร จนเกษียณอายุ และยังคงปฏิบัติราชการในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยจนถึงแก่อนิจกรรม

มนตรี ตราโมท มีฝีมือทางการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้หลายชนิด ที่ได้รับยกย่องพิเศษ คือ ระนาดทุ้ม ได้แต่งเพลงไว้เป็นจำนวนมาก ประเภทเพลง 3 ชั้นเช่น เพลงด้อยตลิ่ง (แต่งร่วมกับหมื่นประคม เพลงประสาน) เพลงเทพไธยาสน์ เพลงจะเข้หางยาว ฯลฯ แต่งตำราทางวิชาการดนตรีไทยไว้ เช่น ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ ศัพท์สังคีต ประวัติบทเพลงต่างๆ และบทความทางประวัติการดนตรีไทยจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังได้สอนดนตรีและเป็นผู้บรรยายพิเศษแก่สถาบันต่างๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยศิลปากร

ครูมนตรี ได้รับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อ พ.ศ. 2523 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2524 และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ. 2526 ครูมนตรี ได้รับพระราชทานโล่เกียรติยศจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฐานะนักดนตรีตัวอย่าง เมื่อ พ.ศ. 2524 โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตนักศิลปกรรม ประเภทวิจิตรศิลป์ สาขาดุริยางคศิลป์ เมื่อ พ.ศ. 2524 และได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาดนตรีไทย ประจำปี พ.ศ. 2528

ภาพที่ 6 ครูมนตรี ตราโมท

ที่มา : <https://musicalimportantperson.wordpress.com/2016/10/07/blog-post-title/>

2. หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เกิดเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2424 เป็นบุตรของ นายสิน นางยิ้ม ศิลปบรรเลงเนื่องจากบิดาคือครูสินเป็นเจ้าของวงปี่พาทย์ และเป็นศิษย์ของ พระประดิษฐไพเราะในปี พ.ศ. 2443 ขณะเมื่ออายุ 19 ปี ท่านได้แสดงฝีมือเดี่ยวระนาดเอกถวายสมเด็จพระเจ้านั่งยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เป็นที่ต้องพระทัยมาก จึงทรงรับตัวเข้ามาไว้ที่วังบูรพาภิรมย์ ทำหน้าที่คนระนาดเอก ประจำวงวังบูรพาไปด้วย พร้อมกับสมเด็จพระเจ้าท่านได้ เชิญครูมาสอนที่วัง คือ พระยาประสาธน์ดุริยศัพท์ (แปลก ประสาธน์ศัพท์) เนื่องจากจางวางศร ได้รับพระกรุณาจากสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เป็นอย่างมาก ทรงจัดหาครูที่มีฝีมือมาฝึกสอน ทำให้จางวางศรมีฝีมือกล้าแข็งขึ้นในสมัยนั้นไม่มีใครมีฝีมือเทียบเท่าได้เลย

ภาพที่ 7 หลวงประดิษฐไพเราะ

ที่มา : <https://somsakedu6.wordpress.com/>

จางวางศร ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็นหลวงประดิษฐไพเราะในสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2468 ทั้ง ๆ ที่ท่านไม่เคยรับราชการอยู่ในกรมกองใดมาก่อน ทั้งนี้ก็เพราะฝีมือและความสามารถของท่าน เป็นที่ต้องพระหฤทัย

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2469 ท่านได้เข้ารับราชการในกรมปี่พาทย์และโขนหลวง กระทรวงวัง ท่านได้มีส่วนถวายการสอนดนตรีให้กับ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี รวมทั้งมีส่วนช่วยงานพระราชนิพนธ์เพลงสามเพลง คือ เพลงราตรีประดับดาวเถา เพลงเขมรละออองค์เถา และ เพลงไหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง สามชั้น

หลวงประดิษฐไพเราะ ได้แต่งเพลงไว้มากกว่าร้อยเพลง ดังนี้:

★ เพลงไหมโรง : ไหมโรงกระแตไต่ไม้ ไหมโรงปฐมดุสิต ไหมโรงศรทอง ไหมโรงประชุมเทวราช ไหมโรงบางขุนนท์ ไหมโรงนางเยื้อง ไหมโรงม้าสยบดกิบ และไหมโรงบุญเซ็นซ็อค เป็นต้น

★ เพลงเถา : กระต่ายชมเดือนเถา ขอมทองเถา เขมรเถา เขมรปากท้อเถา เขมรราชบุรีเถา เขกขาวเถา เขกสาหร่ายเถา เขกโอดเถา จีนลั่นถันเถา ชมแสงจันทร์เถา ครอบงูหาเถา เต่าเห่เถา นกเขาขแมร์เถา พรหมณดีดน้ำเต้าเถา มุล่งเถา แมลงภู่ทองเถา ยวนเคล้าเถา ช้างกินใบไผ่เถา ระหกระเหินเถา ระล่ำระสายเถา ใต้พระจันทร์เถา ลาวเสียงเทียนเถา แสนคำนึงเถา สาวเวียงเหนือเถา สาริกาเขมรเถา ไข่ลาวเถา ครุ่นคิดเถา กำสรวลสุรางค์เถา เขกไทรเถา สุรินทร์หาญเถา เขมรภูมิประสาธเถา เขกเขียดเถา พระอาทิตย์ชิงดวงเถา กรวาร์เถา ฯลฯ

หลวงประดิษฐไพเราะถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2497 รวมอายุ 73 ปี ซึ่งชีวประวัติของท่านเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างภาพยนตร์เรื่องไหมโรง

บัตรเนื้อหา “ความเป็นมาของดนตรีสากล”

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ตะวันตกหลายคนคงคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัวเหลือเกิน และมักมีคำถามเสมอว่าจะศึกษาไปทำไม คำตอบก็คือ ดนตรีตะวันตกเป็นรากเหง้าของดนตรีที่เราได้ยินได้ฟังกันทุกวันนี้ ความเป็นมาของดนตรีหรือประวัติศาสตร์ดนตรีนั้นหมายถึงการมองย้อนหลังไปในอดีตเพื่อพยายามทำความเข้าใจกับแง่มุมต่าง ๆ ของอดีตในแต่ละสมัยนับเวลาย้อนกลับไปเป็นเวลาหลายพันปี จากสภาพสังคมที่แคว ล้อม ทศนะคติ และรสนิยมของผู้สร้างสรรค์และผู้ฟังดนตรีในแต่ละสมัยนั้นแตกต่างกันอย่างไร จากการลองผิดลองถูกลองแล้วลองอีกการจินตนาการตามแนวคิดของผู้ประพันธ์เพลงจนกระทั่งกลั่นกรองออกมาเป็นเพลงให้ผู้คนได้ฟังกันจนถึงปัจจุบันนี้

ดนตรีสากล มีประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการที่ยาวนาน แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทาง วัฒนธรรมของชาติตะวันตกซึ่งเป็นที่นิยมและยอมรับกันทั่วโลก ในการศึกษาดนตรีสากลเพื่อความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก จึงจำเป็นจะต้องศึกษาวิวัฒนาการของดนตรีสากลในด้านต่างๆ ดังนี้

วงดนตรีสากลในยุคต่าง ๆ

1. ยุคกลาง (Middle Age) ค.ศ. 500-1400

บทเพลงส่วนใหญ่เป็นเพลงร้องที่ใช้ในโบสถ์เพื่อสรรเสริญพระเจ้าเพียงอย่างเดียว โดยบางครั้งอาจเป็นการร้องสอดประสานกันบ้างประมาณ 2-3 แนวในปลายยุคและยังไม่พบการบรรเลงที่เป็นรูปแบบมาตรฐานอย่างเด่นชัด

ภาพที่ 8 การร้องเพลงที่ใช้ในโบสถ์เพื่อสรรเสริญพระเจ้า

ที่มา : <https://pornapa5655.wordpress.com>

2. ยุคเรเนสซองส์หรือยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) ค.ศ. 1400-1600

บทเพลงในยุคนี้เริ่มมีการผสมผสานระหว่างเพลงพื้นฐานกับเพลงที่ใช้ในโบสถ์ โดยการนำเอาเทคนิคการประพันธ์เพลงพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้กับเพลงสวด ทำให้เกิดการนำเอาเครื่องดนตรีบางชนิดเข้ามาประกอบในเพลงสวดที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ เช่น ออร์แกน ฮาร์พซิคอร์ด เป็นต้น

3. ยุคบาโรก (Baroque) ค.ศ. 1600-1750

เครื่องดนตรีได้รับการพัฒนาจึงทำให้นักดนตรีมีความสามารถในการบรรเลงอย่างมาก จึงทำให้ยุคนี้มีประเภทการบรรเลงดนตรีที่หลากหลายมากขึ้น เช่น โซนาตาคอนแชร์โต โอเปรา เป็นต้น เริ่มมีการผสมวงออร์เคสตรา เพื่อใช้ประกอบการแสดงละครเพลงหรือโอเปรา (Opera) แต่ลักษณะการผสมวงของเครื่องดนตรียังไม่มีการกำหนดที่แน่นอน นอกจากนี้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายยังได้รับการพัฒนาอย่างมาก

4. ยุคคลาสสิก (The Classical Era) ค.ศ. 1750-1820

เครื่องดนตรีมีวิวัฒนาการมาจนสมบูรณ์ที่สุด เริ่มมีการผสมวงที่กำหนดแน่นอนว่าเป็นวงเล็กหรือใหญ่ คือ วงเชมเบอร์มิวสิก และวงออร์เคสตรา ในการจัดวงออร์เคสตราใช้เครื่องดนตรีครบทุกประเภท คือ เครื่องสาย เครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องตี วงออร์เคสตรา ในยุคนี้ถือได้ว่ามีรูปแบบที่ใช้เป็นแบบแผนมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 9 ลักษณะวงเชมเบอร์มิวสิก

ที่มา : http://119.46.166.126/digitalschool/art/music1_1/lesson1/chamber2.php

ภาพที่ 10 ลักษณะวงออร์เคสตรา

ที่มา : <http://beponlawat1990.blogspot.com/2012/09/symphonic-band-or-concert-band.html>

5. ยุคโรแมนติก (The Romantic Era) ค.ศ. 1820-1900

ในยุคนี้ เปียโนเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับการพัฒนารูปร่างจนสามารถบรรเลงด้วยวิธีการและเทคนิคต่างๆ ที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี ในส่วนของการผสมวงออร์เคสตรายังคงใช้หลักการผสมวงออร์เคสตราตามยุคคลาสสิก และเพิ่มขนาดโดยการเพิ่มจำนวนเครื่องดนตรีให้มีความยิ่งใหญ่ขึ้นเพื่อให้อารมณ์ของบทเพลงมีความหลากหลายและสามารถสื่อถึงผู้ฟังได้อย่างเด่นชัด

6. ยุคศตวรรษที่ 20 (ค.ศ. 1900 - ปัจจุบัน)

รูปแบบดนตรีมีการผสมผสานรูปแบบใหม่ขึ้น ซึ่งมีการนำเสียงจากเครื่องอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นเครื่องดนตรีด้วย และส่วนดนตรีในรูปแบบดนตรีคลาสสิกก็ยังคงใช้รูปแบบการผสมวงตามยุคคลาสสิก ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่จะเน้นที่รูปแบบการประพันธ์เพลงมากกว่า และในยุคนี้เริ่มมีวงดนตรีผสมผสานรูปแบบใหม่ซึ่งเป็นรูปแบบวงดนตรีที่ผสมผสานระหว่างแอฟริกา ตะวันตก อเมริกาและยุโรป ที่เรียกว่า วงดนตรีแจ๊ส (Jazz) เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงมักประกอบด้วย ทรัมเปต คลาริเน็ต ทรอมโบน ทูบา และกลองประเภทต่างๆ เป็นต้น

ภาพที่ 11 วงดนตรีแจ๊ส

ที่มา : <http://danhsachweb.com>

บทเพลงในยุคต่าง ๆ

1. ยุคกลาง (Middle Age) ค.ศ. 500-1400

บทเพลงที่ปรากฏในยุคนี้ คือ เพลงสวด (Chant) ซึ่งเป็นบทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม เป็นบทเพลงศักดิ์สิทธิ์ใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อกับพระเจ้า เนื้อหาของเพลงจะเป็นการสวดอ้อนวอนต่อพระเจ้า ภาษาที่ใช้บทเพลงร้องส่วนใหญ่ คือ ภาษาละติน ในระยะแรกเพลงสวดเป็น

การร้องแนวเดียวไม่มีดนตรีประกอบ ไม่มีอัตราจังหวะ และจะใช้เสียงเอื้อนในการทำนองไปไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ที่ตายตัว ต่อมาในระยะหลังๆ เริ่มพัฒนาการร้องให้มีแนวการร้องสองประสาน เป็นเพลงร้องสองแนว และเริ่มที่จะมีอัตราจังหวะที่แน่นอน จนกลายเป็น รูปแบบการร้องประสานเสียง ที่มากกว่า 2 แนวขึ้นไป

2. ยุคเรอเนซองส์หรือยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) ค.ศ. 1400-1600

ดนตรียังคงเป็นลักษณะสอดประสานทำนองโดยมีการล้อกันของแนวทำนองที่เหมือนกัน รูปแบบการประพันธ์เพลงมีมากขึ้น ในยุคนี้ยังเน้นการร้องเป็นพิเศษ สำหรับดนตรีคฤหัสถ์ (ดนตรีประชาชนทั่วไป) เริ่มมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมักเป็นเพลงร้องประกอบดนตรี

3. ยุคบาโรก (Baroque) ค.ศ. 1600-1750

บทเพลงบรรเลงมีความสำคัญเทียบเท่ากับบทเพลงร้อง เนื่องจากเครื่องดนตรีมีการพัฒนาทั้งรูปและเสียง รูปแบบการประพันธ์เพลงในยุคนี้มีการพัฒนาและปรับปรุงจนมีลักษณะเด่นชัด โดยเฉพาะคอนแชร์โต (Concerto) ตัวบทเพลงประชันระหว่างเครื่องดนตรีประเภทเดียวกับวงดนตรี ซึ่งแสดงความสามารถของผู้บรรเลงได้เป็นอย่างดี บทเพลง Concerto ที่ได้รับความนิยมคือ The Four Season ของวิวาลดี และยุคนี้เป็นจุดเริ่มต้นของบทเพลงบรรเลงประเภทต่างๆ

4. ยุคคลาสสิก (The Classic Era) ค.ศ. 1750-1820

เป็นยุคที่สำคัญมากของดนตรีตะวันตก เนื่องจากรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการประพันธ์เพลง การผสมวง หรือบทเพลงบรรเลงมีความเป็นแบบแผนอย่างมาก รูปแบบการประพันธ์บทเพลงในยุคนี้ได้แก่ โซนาตา คอนแชร์โต ซิมโฟนี และการผสมวงได้แก่ วงเชมเบอร์มิวสิกและออร์เคสตรา ทุกอย่างล้วนจัดให้มีมาตรฐานทั้งสิ้น นอกจากนี้ ละครร้องหรือโอเปรา (Opera) ก็ได้รับการพัฒนาจนได้รับความนิยมทั่วไป

ภาพที่ 12 การแสดงละครร้องหรือโอเปรา

ที่มา : <http://www.headlightsmusic.com>

5. ยุคโรแมนติก (The Romantic Era) ค.ศ. 1820-1900

ยุคนี้เป็นยุคที่นำหลักการของยุคคลาสสิกมาใช้ผสมผสานกับการใส่อารมณ์ความรู้สึกเข้าไปในบทเพลงทำให้บทเพลงมีความไพเราะ สง่างาม อ่อนหวาน ในขณะหนึ่งก็สะท้อนอารมณ์ของผู้ฟังได้เช่นกัน สำหรับวงออร์เคสตรา มีการเพิ่มขนาดของวงให้ใหญ่ขึ้น เพื่อความสมบูรณ์แบบของเสียงในวงดนตรี ยุคนี้ทำนองของบทเพลงเน้นแนวทำนองหลักและใช้การประสานเสียงเพื่อให้ความไพเราะ บทเพลงที่นิยมในยุคนี้คือดนตรีบรรยายเรื่องราว คีตกวีที่สำคัญในยุคนี้คือ เบโธเฟน

6. ยุคศตวรรษที่ 20 (ค.ศ. 1900-ปัจจุบัน)

ยุคนี้เป็นยุคเปลี่ยนแปลงดนตรีชาติตะวันตก มีการเน้นรูปแบบจังหวะมากขึ้น และบันไดเสียงเริ่มมีการใช้บันไดเสียง 12 เสียง หลักการในการประพันธ์บทเพลงมีความแตกต่างจากยุคก่อนนี้ เริ่มมีการประสานเสียงทำให้ฟังแล้วรู้สึกไม่สบายหู เริ่มมีการทดลองทฤษฎีแปลกๆ ใหม่ๆ ซึ่งทำให้งานดนตรีมีความหลากหลาย ถือได้ว่ายุคนี้เป็นยุคการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงมากมายตามที่ได้พบเห็นในปัจจุบัน

ประวัตินักดนตรีเอกของโลก

ภาพที่ 13 โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach)

ที่มา : <http://mentalfloss.com/article/546875/facts-about-johann-sebastian-bach>

1. โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค

บาค ถือกำเนิดในครอบครัวนักดนตรีที่ยึดอาชีพนักดนตรีประจำราชสำนัก ประจำเมืองและโบสถ์ในมณฑลทูริงเจียมาหลายชั่วอายุ ซึ่งนับได้ว่าโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค เป็นรุ่นที่ห้าแล้ว หากจะ

นับกันตั้งแต่บรรพบุรุษที่ปากู้จัก นั่นคือนายเวียต ปาก ผู้มีชีวิตในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ในฐานะเจ้าของโรงมโหรีและนักดนตรีสมัครเล่นในยังการี ตั้งแต่ปากเกิด สมาชิกครอบครัวปากที่เล่นดนตรีมีจำนวนหลายสิบคน ทำให้ตระกูลปากกลายเป็นครอบครัวนักดนตรีที่สำคัญและเป็นที่รู้จักมากที่สุดในประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก

ปากได้รับการศึกษาทางดนตรีจากบิดา คือ โยฮันน์ อัมโบรซิอุส นักไวโอลิน เมื่ออายุได้สิบปี เขาก็ต้องสูญเสียทั้งมารดาและบิดาในเวลาห่างกันเพียงไม่กี่เดือน ทำให้เขาต้องอยู่ในความอุปการะของพี่ชายคนโต โยฮันน์ คริสตอฟ ปาก ผู้เป็นศิษย์ของโยฮันน์ พาเคลเบล และมีอาชีพเป็นนักเล่นออร์แกนในเมืองโออร์ทูฟ ในขณะที่รับการศึกษาด้านดนตรีไปด้วย โยฮันน์ เซบาสเตียนได้แสดงให้เห็นความเป็นอัจฉริยะทางดนตรี รวมทั้งยังช่วยครอบครัวหาเงินโดยการเป็นนักร้องในวงขับร้องประสานเสียงของครอบครัว และยังชอบคัดลอกงานประพันธ์และศึกษางานของนักประพันธ์อื่น ๆ ที่เขาสามารถพบหาได้อีกด้วยเช่นกันกับทุกคนที่ชื่นชอบนักดนตรีเอกของโลกอย่าง โยฮันน์ เซบาสเตียน ปาก

2. อันโตนิโอ ลูซิโอ วีวัลดี (Antonio Lucio Vivaldi)

อันโตนิโอ ลูซิโอ วีวัลดี (Antonio Lucio Vivaldi) เกิดเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2221 (ค.ศ. 1678) ที่เมืองเวนิส ประเทศอิตาลี เสียชีวิตเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2284 (ค.ศ. 1741) ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย วีวัลดีเป็นคีตกวี ชาวอิตาลี ผู้เป็นหนึ่งในคีตกวีสำคัญในสมัยบาโรก

บิดาของเขานอกจากจะเป็นช่างตัดผมแล้ว ยังเป็นนักไวโอลินที่มีความสามารถอีกด้วย บิดาของวีวัลดีได้ช่วยให้เขาเริ่มต้นอาชีพนักดนตรีและให้เขาได้เข้าร่วมวงออร์เคสตราแห่งคาปเปเลลา ดิ ซาน มาร์โค ที่ซึ่งเขาบรรพทาบทนักไวโอลินและผู้ชมโปรดปรานในปี พ.ศ. 2246 (ค.ศ. 1703) เขาได้กลายเป็นบาทหลวง แต่ก็ยังคงสอนไวโอลินที่สถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า

ออสปีดัล เด ลา ปีเอตา ไปพร้อมกัน ที่นั่นเขาได้สอนเด็กกำพร้าผู้หญิงให้ตั้งวงออร์เคสตร้าหญิงล้วนขึ้น ซึ่งได้กลายเป็นวงออร์เคสตร้าที่มีเอกลักษณ์ที่สุดวงหนึ่งในสมัยนั้น จนสามารถดึงดูดเศรษฐีชาวต่างชาติมาชมการแสดงได้มาก อิทธิพลของวีวัลดีที่มีต่อดนตรีตะวันตกนั้นมีมากมาย เขาเป็นผู้สร้างคอนแชร์โต้แบบที่มีนักเดี่ยวเครื่องดนตรี และเป็นต้นแบบให้คีตกวีรุ่นหลังนิยมทำตาม ทั้งในสมัย

ภาพที่ 14 อันโตนิโอ ลูซิโอ วีวัลดี

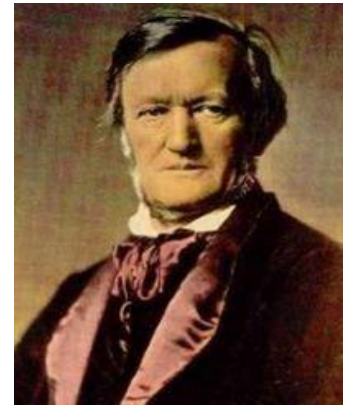
ที่มา : https://en.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi

Antonio_Vivaldi

คลาสสิก และ โรแมนติก โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค ที่ได้รู้จักกับวีรลิตซ์ขึ้นชมเขามากจนกระทั่งได้ยืมหัวข้อที่วีรลิตซ์กล่าวถึงไว้หลายหัวข้อมาถ่ายทอด หรือปรับเปลี่ยนใหม่

3. ริชาร์ด วากเนอร์ (richard wagner)

ริชาร์ด วากเนอร์ (Richard Wagner) เกิดที่เมืองไลพ์ซิจ (Leipzig) วันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 1813 บิดาเป็นข้าราชการของเมือง ซึ่งเสียชีวิตลงขณะวากเนอร์มีอายุเพียงหกเดือน ในเดือนสิงหาคม ปีค.ศ. 1814 มารดาของเขาแต่งงานใหม่กับลุดวิก เกเยอร์ (Ludwig Geyer) ผู้ที่ได้เลี้ยงดูเขาเป็นอย่างดีประดุจบิดาที่แท้จริง เกเยอร์เสียชีวิตในอีกไม่กี่ปีต่อมา โดยไม่ทันที่จะถ่ายทอดความรักในละครเวทีของเขาให้แก่วากเนอร์

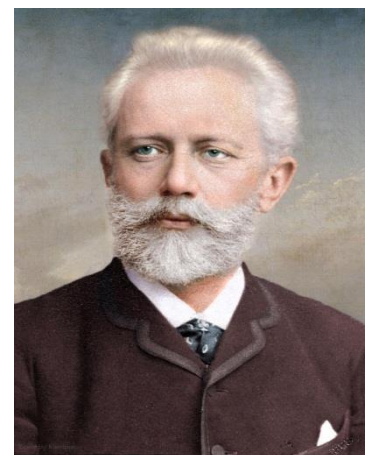

ภาพที่ 15 ริชาร์ด วากเนอร์

ที่มา : <https://www.onthisday.com/people/richard-wagner>

4. ปีเตอร์ อิลิช ไชคอฟสกี (Pyotr Ilyich Tchaikovsky)

ไชคอฟสกี เกิดในครอบครัวผู้มีอันจะกิน ชีวิตของเขาเต็มไปด้วยความขัดแย้งระหว่างความหรูหราและการอดมื้อกินมื้อ ข้าว้ออฉาว และความต้องการเป็นที่ยอมรับ เขาได้รับการศึกษาจากวิทยาลัยดนตรีแห่งนครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ภายใต้การดูแลของอันทอน รูบินสไตน์ จากนั้นถูกเรียกให้ไปเป็นครูสอนวิชาเรียบเรียงเสียงประสานให้แก่น้องชายของรูบินสไตน์ที่กรุงมอสโก ที่มอสโกนี่เองที่เขาได้ประพันธ์ผลงานสำคัญหลายชิ้น เป็นต้นว่าซิมโฟนีหมายเลขหนึ่ง ชื่อ ความฝันในหมั้นตฤดู ในปี พ.ศ. 2423 (ค.ศ. 1880) เมื่อเขาได้ออกเดินทางไปทั่วทวีปยุโรป ประเทศอิตาลีได้สร้างแรงบันดาลใจให้เขาประพันธ์ผลงานหลายชิ้น รวมทั้งบทเพลงชื่อ คราวพิริชโอ อิตาลีเลียน (capriccio italien) เขาประสบความสำเร็จหลายครั้งและได้พบปะกับคีตกวีเลื่องชื่อร่วมสมัย เป็นต้นว่า โยฮันเนส บราห์ม แอนโทนิโน ดโวซาค ฯลฯ เขาเดินทางไปถึงสหรัฐอเมริกาเพื่อเปิดการแสดง เพลงของเขาเป็นสะพานเชื่อมระหว่างดนตรีตะวันตกกับดนตรีรัสเซีย ด้วยการนำเสนอแบบร่วมสมัย ซึ่งรวมถึงคีตกวีโมเดสต์ มุสซอร์กสกีและกลุ่มคีตกวีทั้งห้า ซึ่งเขาได้สร้างมิตรภาพกับพวกเขาเหล่านั้นไว้ด้วย

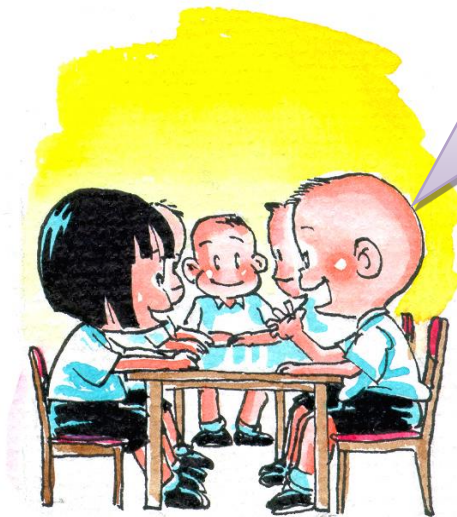
ภาพที่ 16 ปีเตอร์ อิลิช ไชคอฟสกี

ที่มา : <https://www.deviantart.com/klimbims/art/Pyotr-Ilyich-Tchaikovsky-526520813>

ศึกษาเนื้อหาเสร็จแล้ว
เราไปทำกิจกรรมขั้น
ต่อไปกันเลยครับ

ขั้นที่ 3 ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่

ต่อไปให้สมาชิกแต่ละคนนำความรู้ตามหัวข้อ
ที่ได้ศึกษามาแลกเปลี่ยนหรือเล่าให้เพื่อนๆ ใน
กลุ่มฟังนะคะ

ระหว่างที่เพื่อนกำลังถ่ายทอดความรู้ของตน
สมาชิกในกลุ่มควรจดบันทึกความรู้ที่ได้ไว้
ด้วยนะคะ

แบบสรุปความรู้

จากการศึกษาความรู้ เรื่อง ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

[illegible]

ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม

ต่อไปให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา
เรื่อง ความรู้พื้นฐานด้านดนตรี ในใบงานที่ 1
เป็นรายบุคคลนะคะ

ใบงานที่ 1

1. คุณค่าของดนตรีไทยพิจารณาได้จากสิ่งใด

ตอบ

.....

.....

.....

.....

2. ดนตรีมีคุณค่าและความสำคัญต่อบุคคลที่ได้ฟังอย่างไร

ตอบ

.....

.....

3. จากการที่ศึกษาประวัติความเป็นมาของดนตรีไทยในแต่ละยุคสมัย นักเรียนคิดว่าวงดนตรีไทยมีวงดนตรีประเภทใดบ้าง

ตอบ

.....

.....

4. จากการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับคีตกวีไทย ให้นักเรียนบรรยายผลงานของคีตกวีไทยที่นักเรียนชื่นชอบมา 1 ท่าน

ตอบ

.....

.....

.....

.....

5. จากการศึกษาเนื้อหาวงดนตรีสากล นักเรียนคิดว่าในวงดนตรีสากลในยุคใดบ้างที่มีลักษณะการบรรเลงดนตรีคล้ายคลึงกัน

ตอบ

.....

.....

6. วงดนตรีสากลในยุคใดที่เริ่มนำเปียโนมาเข้าร่วมในการบรรเลง

ตอบ

7. วงดนตรีแจ๊ส มีเครื่องดนตรีอะไรบ้างที่ใช้ในการบรรเลง

ตอบ

.....

.....

เพื่อนๆ ตอบคำถามเสร็จแล้ว ให้นำคำตอบที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในกลุ่มนะครับ เพื่อตรวจสอบว่าคำตอบที่เพื่อนๆ ตอบถูกต้องหรือสอดคล้องกับสถานการณ์หรือไม่ เรามาช่วยกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กันนะครับ

ขั้นที่ 5 สรุปและจัดระเบียบความรู้

ในขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีไทยและดนตรีสากลมาสรุปเป็นความรู้ โดยร่วมกันออกแบบแผนผังความคิดนะคะ

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารับกระดาษและปากกาสี จากนั้นให้นักเรียนทุกคนออกแบบ “แผนผังความรู้” หรือ Mind Mapping เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านดนตรีไทยและดนตรีสากลค่ะ

ขั้นที่ 6 ปฏิบัติ/และหรือการแสดงผลงาน

ทำเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มนำผลงานที่ได้ไปติดแสดงในตำแหน่งที่ครูกำหนดให้ และพวกเราทุกคนจะร่วมกันตรวจผลงานและเลือกผลงานที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุดเพื่อรับรางวัลที่ครูผู้สอนครับ โดยเพื่อนๆ ส่งตัวแทนไปรับกระดาษตารางการให้คะแนนจากคุณครูนะครับ

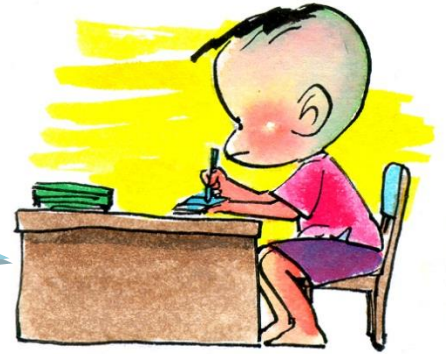

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับคุณภาพ	ประเด็นการประเมิน
4 (ดีมาก)	เขียนแผนที่ความคิดที่แสดงความคิดรวบยอดหลักถูกต้อง ตรงประเด็น ขยายความคิดย่อยได้ถูกต้องครบทุกประเด็น เชื่อมโยงความคิดรวบยอดหลัก ความคิดรองความคิดย่อยได้ชัดเจน มีสีสวยงาม ประณีต แยกประเด็นหลักประเด็นรองประเด็นย่อยได้ชัดเจน
3 (ดี)	เขียนแผนที่ความคิดที่แสดงความคิดรวบยอดหลักถูกต้อง ขยายความคิดย่อยได้ถูกต้องแต่ไม่ครบทุกประเด็น มีจำนวนมากประเด็น เชื่อมโยงความคิดรวบยอดหลัก ความคิดรองความคิดย่อยได้ มีสีสวยงาม แยกประเด็นหลักประเด็นรอง ประเด็นย่อยได้
2 (พอใช้)	เขียนแผนที่ความคิดที่แสดงความคิดรวบยอดหลักถูกต้อง ขยายความคิดย่อยได้ถูกต้อง มีจำนวนน้อยประเด็น เชื่อมโยงความคิดรวบยอดหลัก ความคิดรองความคิดย่อย มีสีสวยงาม ไม่สามารถแยกประเด็นหลัก ประเด็นรอง ประเด็นย่อย
1 (ปรับปรุง)	เขียนแผนที่ความคิดที่แสดงความคิดรวบยอดหลักไม่ตรงประเด็น ขยายความคิดย่อยได้ไม่ถูกต้อง ไม่เชื่อมโยงความคิดรวบยอดหลัก ความคิดรองความคิดย่อย มีสีไม่สวยงาม ไม่สามารถแยกประเด็นหลัก ประเด็นรอง ประเด็นย่อย

ขั้นที่ 7 ประยุกต์ใช้ความรู้

ในขั้นตอนนี้ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในบัตรคำถามเป็นรายบุคคลนะคะ ห้ามแอบดูคำตอบของเพื่อนๆ เพื่อจะได้ตรวจสอบว่าที่เรียนมาแล้วนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากแค่ไหน

ทำเสร็จแล้วตรวจคำตอบในบัตรเฉลยแบบฝึกหัดในหน้าสุดท้ายเลยนะคะ แต่เพื่อนๆ ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่แอบดูคำตอบก่อนนะคะ

บัตรคำถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. การพิจารณาคุณค่าและความงามของดนตรีไทยนั้น พิจารณาได้จากอะไร
 - ก. ภูมิปัญญา
 - ข. จินตนาการ
 - ค. บทเพลงที่ประพันธ์
 - ง. สังคม
2. การเข้าถึงความงามของดนตรีไทย มีข้อสังเกตอย่างไร
 - ก. การสังเกตด้านรูปธรรม
 - ข. การฟังเพลงอย่างตั้งใจ
 - ค. ความงามที่เกี่ยวกับศาสนา
 - ง. ศิลปะ
3. ดนตรีไทยสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวันหลายด้าน ยกเว้นด้านใด
 - ก. ท่องเที่ยว
 - ข. โฆษณา
 - ค. ธุรกิจ
 - ง. บุคคล
4. เครื่องดนตรีไทยที่ถูกนำประสมในวงดนตรีไทยสมัยอยุธยาแทนกระจับปี่คือข้อใด
 - ก. ซอสามสาย
 - ข. รำมะนา
 - ค. โทน
 - ง. จะเข้
5. เครื่องดนตรีของชาติต่างๆ เริ่มเข้ามาในประเทศไทยในสมัยใด
 - ก. สมัยอยุธยา
 - ข. สมัยธนบุรี
 - ค. สมัยรัตนโกสินทร์
 - ง. สมัยสุโขทัย

6. วงปี่พาทย์เครื่องคู่เริ่มมีขึ้นในสมัยรัชกาลใด
 - ก. รัชกาลที่ 2
 - ข. รัชกาลที่ 3
 - ค. รัชกาลที่ 4
 - ง. รัชกาลที่ 5
7. วงปี่พาทย์ดีกดำบรรพ์เริ่มมีขึ้นในสมัยรัชกาลใด
 - ก. รัชกาลที่ 2
 - ข. รัชกาลที่ 3
 - ค. รัชกาลที่ 4
 - ง. รัชกาลที่ 5
8. การนำเครื่องดนตรีระนาดเหล็กและระนาดทุ้มเหล็กมาเพิ่มในวงปี่พาทย์เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลใด
 - ก. รัชกาลที่ 2
 - ข. รัชกาลที่ 3
 - ค. รัชกาลที่ 4
 - ง. รัชกาลที่ 5
9. ยุคที่เครื่องดนตรีสากลได้รับการพัฒนา ทำให้นักดนตรีมีความสามารถในการบรรเลงเพลงอย่างมาก คือยุคใด
 - ก. ยุครีเนซองส์
 - ข. ยุคบาโรค
 - ค. ยุคคลาสสิก
 - ง. ยุคโรแมนติก
10. วงดนตรีสากลในยุคใดที่บทเพลงส่วนใหญ่เป็นเพลงร้องที่ใช้ในโบสถ์เพื่อสรรเสริญพระเจ้าเพียงอย่างเดียว
 - ก. ยุครีเนซองส์
 - ข. ยุคบาโรค
 - ค. ยุคคลาสสิก
 - ง. ยุคโรแมนติก

11. วงดนตรีสากลในยุคใดที่เครื่องดนตรีมีการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ที่สุด และเริ่มมีการผสมเป็นวงดนตรีสากล
 - ก. ยุครีเนซองส์
 - ข. ยุคบาโรค
 - ค. ยุคคลาสสิก
 - ง. ยุคโรแมนติก
12. วงเชมเบอร์มิวสิกและวงออร์เคสตรา เกิดขึ้นในยุคสมัยใด
 - ก. ยุครีเนซองส์
 - ข. ยุคบาโรค
 - ค. ยุคคลาสสิก
 - ง. ยุคโรแมนติก
13. ข้อใดคือรูปแบบวงดนตรีที่ผสมผสานระหว่างแอฟริกา ตะวันตก อเมริกาและยุโรป
 - ก. วงแจ๊ส
 - ข. วงเชมเบอร์มิวสิก
 - ค. วงออร์เคสตรา
 - ง. วงเชมเบอร์ออร์เคสตรา
14. บทเพลง Concerto ที่ได้รับความนิยมคือ The Four Season เป็นผลงานของนักดนตรีเอกท่านใด
 - ก. ปีเตอร์ อิลิช ไชคอฟสกี
 - ข. ริชาร์ด วากเนอร์
 - ค. โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค
 - ง. อันโตนิโอ ลูซิโอ วีวัลดี
15. งานประพันธ์เพลงซิมโฟนีหมายเลขหนึ่ง ชื่อความฝันในหมันตฤดู เป็นผลงานของนักดนตรีเอกท่านใด
 - ก. ปีเตอร์ อิลิช ไชคอฟสกี
 - ข. ริชาร์ด วากเนอร์
 - ค. โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค
 - ง. อันโตนิโอ ลูซิโอ วีวัลดี

บัตรเฉลยใบงานที่ 1

1. คุณค่าของดนตรีไทยพิจารณาได้จากสิ่งใด

ตอบ คุณค่าของดนตรีไทยพิจารณาได้จากบทเพลงที่นักประพันธ์เพลงประพันธ์ขึ้น มีท่วงทำนองตามโครงสร้างของระบบเสียง มีเนื้อร้องที่แต่งด้วยร้อยกรองอย่างสละสลวย มีนักดนตรีทำหน้าที่ถ่ายทอดบทเพลงโดยใช้ระเบียบวิธีบรรเลงเครื่องดนตรีซึ่งมีลักษณะหลากหลาย มีวิธีการขับร้องที่กลมกลืนกันและมีเครื่องดนตรีซึ่งมีรูปแบบเฉพาะ สวยงาม ได้สัดส่วน

2. ดนตรีมีคุณค่าและความสำคัญต่อบุคคลที่ได้ฟังอย่างไร

ตอบ ดนตรีมีความสำคัญและมีความหมายต่อบุคคลในการพัฒนาคุณภาพจิตใจ เป็นสื่อกลางของกิจกรรมทางประเพณี ศาสนา ศิลปะการแสดง และเป็นสื่อทางสังคมที่ช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชาติ สร้างพลังทางสังคม รวมทั้งมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ของประเทศ

3. จากการที่ศึกษาประวัติความเป็นมาของดนตรีไทยในแต่ละยุคสมัย นักเรียนคิดว่าวงดนตรีไทยมีวงดนตรีประเภทใดบ้าง

ตอบ วงปี่พาทย์ วงมโหรี และวงเครื่องสาย

4. จากการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับคีตกวีไทย ให้นักเรียนบรรยายผลงานของคีตกวีไทยที่นักเรียนชื่นชอบมา 1 ท่าน

ตอบ พิจารณาจากคำตอบตามความคิดเห็นของนักเรียน

5. จากการศึกษาเนื้อหาวงดนตรีสากล นักเรียนคิดว่าในวงดนตรีสากลในยุคใดบ้างที่มีลักษณะการบรรเลงดนตรีคล้ายคลึงกัน

ตอบ ยุคกลาง และยุคเรเนซองส์หรือยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

6. วงดนตรีสากลในยุคใดที่เริ่มนำเปียโนมาเข้าร่วมในการบรรเลง

ตอบ ยุคโรแมนติก

7. วงดนตรีแจ๊ส มีเครื่องดนตรีอะไรบ้างที่ใช้ในการบรรเลง

ตอบ เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงมักประกอบด้วย ทรัมเปต คลาริเน็ต ทรอมโบน ทุบา และกลองประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

เฉลยบัตรคำถาม

1. ค	2. ข	3. ค	4. ง	5. ข
6. ข	7. ง	8. ค	9. ข	10. ก
11. ค	12. ค	13. ก	14. ง	15. ก

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ประดิษฐ์ อินทนิล. ดนตรีไทยและนาฏศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2548.
- ประทีป นกปี. เอกสารประกอบการสอน วิชา ดนตรีไทย (Thai Music). ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2539.
- ประทีป นกปี. คู่มือการสอน วิชา 101 ดนตรีไทย. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. 2536.
- อัศนีย์ เปลียนศรี. พินิจดนตรีไทย เล่ม 1 ชุดประวัติศาสตร์ดนตรีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- ธนรัตน์ ศิริวัฒน์. ดนตรีเพื่อการศึกษา. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site>. (วันที่ค้นข้อมูล : 11 มกราคม 2561).
- ประทาน สุไมรยา. เครื่องดนตรีไทย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site>. (วันที่ค้นข้อมูล : 14 มกราคม 2561).
- ปริญญา มิตรสุวรรณ และ ชาทิชา คงเทียน. 2552. ดนตรี. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ป้อม พรรณพร. มาชวนให้รู้จัก จะได้รักเครื่องดนตรีไทย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.classicthaisong.com/knowledge/2015-04-1-thai-instrument.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 10 มกราคม 2559).
- ฝ่ายวิชาการ พีบีซี. 2552. ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: พีบีซี. วุฒิสักดิ์ โกชนกุล. เครื่องดนตรีไทย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/312085>. (วันที่ค้นข้อมูล : 17 มกราคม 2559).